	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 1 от 7 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФОЗ
 (Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„ОСНОВИ НА ЗДРАВНИЯ МЕНИДЖМЪНТ”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
 “МАГИСТЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:
 „МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ЕРГОТЕРАПИЯ”

ЗАДОЧНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2019 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 7 стр.

По държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: втори

Хорариум: 30 часа лекции

Брой кредити: 4

Преподавател:

Доц. д-р Пенка Стефанова Костадинова, дм; магистър по медицина и магистър по икономика, специалност „Финанси“; има придобити специалности по Социална медицина и здравен мениджмънт и Икономика на здравеопазването.

1. АНОТАЦИЯ:

Управленският професионализъм има решаваща роля за ефективното функциониране на съвременните здравни системи. Неговото значение съществено нарасна в процеса на здравна реформа в нашата страна.

Бъдещите магистри по медицинска рехабилитация и ерготерапия следва да притежават базови знания и умения за вземането на адекватни управленски решения въз основа на компетентни виждания. Значението на рехабилитацията в редица случаи е недооценено. Подготовката на всестранно образовани специалисти по медицинска рехабилитация и ерготерапия, включително и в областта на здравния мениджмънт, ще бъде основа тази подсистема на здравеопазването да заеме полагащото ѝ се място.

Основна цел на учебната дисциплина е да формира знания за теорията и практиката на управлението в сферата на здравеопазването, както и на умения за анализ и решаване на управленски проблеми. Специално място е отделено на въпросите на взаимовръзката между здравна политика и здравен мениджмънт, нивата на управление, функциите на здравния мениджмънт, управлението на ресурсите, стилът на лидерство и мениджмънт и специфичните особености на мениджмънта на организационната промяна. В програмата се изучават и същността, структурата и развитието на управленския екип и участващите в него управленски типове.

Обучаващите се магистри следва да формират адекватни управленски виждания и подход за оценка и решаване на многообразните нестандартни проблеми в различните нива на здравната система. По този начин те ще бъдат готови да участват пълноценно в общото повишаване на управленската култура в нашето здравеопазване.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

След курса по „Основи на здравния мениджмънт“ студентите ще могат:

- самостоятелно да анализират, сравняват и оценяват различните подходи за управление на отрасъл здравеопазване и на отделни здравни заведения;
- да боравят с богатия инструментариум от анализи (ситуационен, системен, SWOT анализ, матрица на Бостънската консултантска група, матрица на Маккинзи, матрица на Блейк и Моутън) за целите на управлението на здравната система и подсистемата на рехабилитационни и ерготерапевтични грижи;
- да планират, организират, ръководят и контролират дейностите в сферата на здравеопазването;
- да мотивират екипа, който ръководят и да се грижат ефективно за кариерното му развитие.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 3 от 7 стр.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции
- Семинари

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение
- дискусии
- ситуационни задачи
- самостоятелна работа на студентите

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс/поток студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали. Материалите от лекционния курс биват предоставяни на студентите от специалността, в това число презентации към отделните лекции, пълнотекстово съдържание на учебното пособие, тестове и учебни задачи.

Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира, като се съобразява с развитието на управленската наука. Чрез лекционните занятия се разясняват общите принципи от основите на управлението и характеристиките на управлението в здравеопазването.

Ситуационните задачи включват разработване на различни видове анализи: системен, ситуационен, SWOT, матрица на Маккинзи на здравно заведение и даване на оценка на управлението му. Решаването на тези задачи е предпоставка за успешно решаване на тестовете по време на упражненията и изпитния тест, както и за цялостно усвояване на материала по дисциплината и за практически успехи в управленската практика.

След всяка лекция са предложени въпроси за самоподготовка и теми за дискусия. Обсъждането и съображенията по съответната тема се осъществява между студентите и преподавателя.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

№	Тема	Лекции
1.	Възникване, предмет и метод на управлението като наука. Организация, управление, мениджър.	4
2.	Вътрешна и външна среда на организацията. Комуникационни процеси. Управленски решения. Функции на управлението. Управленски цикъл.	4
3.	Здравен мениджмънт – теория и основни концепции. Здравна политика	3
4.	Структура на мениджърския процес в здравеопазването.	3
5.	Управление на ресурсите в здравеопазването. Структури на управление.	4
6.	Управление на качеството в здравеопазването. Стандартизация	3
7.	Управление на риска и кризите. Успех и неуспех. Подходи за излизане от критична ситуация	3
8.	Управление на здравеопазването в пазарна среда. Предприемачество. Проекти	3
9.	Взаимовръзки: здравеопазване – национално стопанство – Европейски съюз.	3
	ОБЩО	30

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 7 стр.

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО В ЗДРАВЕО-ПАЗВАНЕТО”

1. **Възникване, предмет и метод на управлението като наука. Школи в теорията на управлението. Организация, управление, мениджър. Съвременни подходи в управлението на организациите (лекция 4 часа)** Управлението от практическа дейност към научна дисциплина. Историческо развитие. Научни школи и изявени представители. Управление на организацията – същност. Нива на управление. Мениджър и лидер – характеристика, сходства и различия. Дейности, извършвани от мениджърите. Роли на мениджъра. Умения на мениджъра. Подходи в управлението на организацията: процесен, системен, ситуационен, ресурсен.
2. **Вътрешна и външна среда на организацията. Комуникационни процеси. Управленски решения. Функции на управлението. Управленски цикъл. (лекция 4 часа)** Вътрешна среда на организацията, цели, организационни структура. Външна среда, в която функционира организацията. Свързващи процеси вътре в организацията и с външната среда. SWOT анализ. Същност на управленските решения. Етапи и фактори, влияещи върху вземането на управленски решения. Планиране, организиране, ръководство, мотивация и контрол – основни функции на управлението.
3. **Здравен мениджмънт – теория и основни концепции. Здравна политика и стратегии (лекция 3 часа)** Изучават се спецификите на мениджмънта в здравеопазването. Дефинират се основни понятия като здравеопазване, здравна политика и стратегия. Разглеждат се основните модели на здравна политика – либерален и социален. Обсъждат се принципите на здравната политика – справедливост, информираност, етичност, промоция на здравето, междусекторно сътрудничество.
4. **Структура на мениджърския процес в здравеопазването. Подсистеми и управлението им (лекция 3 часа)** Дефинирани са етапите на управленския цикъл, ролята на информацията и околната среда за мениджърския процес, както и пирамидалната конструкция на управленските цели. Анализира се системата на здравеопазване с нейните подсистеми и нива на управление (министерство, национални центрове и агенции, НЗОК и здравноосигурителни и здравнозастрахователни фондове, РЗИ, доболнична, болнична, дентална помощ, лекарствоснабдяване и аптечна мрежа)
5. **Управление на ресурсите в здравеопазването. Структури на управление. Организиране, взаимодействие и пълномощия (лекция 4 часа)** Работен потенциал с всички видове ресурси (човешки, материални, финансови, информационни, времеви) и различните подходи и методи при управлението им. Приложение на различните видове анализи да оценка на капацитета на подсистемите в здравеопазването (системен, ситуационен, SWOT, матрица на Бостънската консултантска група, матрица на Маккинзи на здравно заведение, матрица на Блейк и Моутън).
6. **Управление на качеството в здравеопазването. Стандартизация (лекция 3 часа)** Дефинирани са основните понятия и подходи за оценка на качеството в здравеопазването. Обсъдени са факторите, които влияят върху качеството, както и разнообразието на критериите за качество в здравеопазването. В подробности са дискутирани методите за оценка - оценка чрез терапевтични стандарти, медицински одит, анализ на регистрираните данни, анкетиране на пациентите и акредитация на лечебните заведения.
7. **Управление на риска и кризите. Успех и неуспех. Подходи за излизане от критична ситуация (лекция 3 часа)** Определение за риск. Видове риск. Модели на управление. Криза и начини за справяне. Неуспехът – същност и причини. Приспособяване към промяната при неуспех. Стратегии за оцеляване при неуспех.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 7 стр.

8. **Управление на здравеопазването в пазарна среда. Предприемачество. Управление на проекти (лекция 3 часа)** Пазарни сили на търсене и предлагане и регулиране от страна на държавата и обществото. Характерни черти на пазара в здравеопазването и управлението му. Роля на предприемачеството за развитие на системата. Основни познания при изготвяне и управление на проекти.
9. **Взаимовръзки между здравеопазване – национално стопанство – Европейски съюз. Оценка и самооценка на капацитет. (лекция 3 часа)** Влияние на общественото и личното здраве върху националното стопанство и взаимовръзките между здравеопазването и икономиката. Здравните системи в Европейския съюз – сходства и различия. Единни политики по отношение на свободно движение на хора, стоки и капитали.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **текущ контрол** и **заключителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Съобразителност при работа с тестови системи;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения.

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол се базира на учебната активност на студентите по време на учебните занятия и се осъществява от преподавателя на всяка лекция. **Присъствието на предвидените по учебния план лекционни и практически занятия по дисциплина**, съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилник за устройството и дейността на Медицински университет – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилник за организацията на учебния процес в МУ – Плевен **е задължително и е основание за завърка на семестъра** по учебната дисциплина от страна на преподавателите. След приключване на часовете аудиторна заетост и усвояване на лекционния курс, по време на уражненията студентите решават тестове и получената средна оценка от тези тестове влиза в състава на крайната оценка, като съставлява 20% от нея. Всеки студент ще получи индивидуална задача да изготви анализ на дейността на институцията, в която работи. Тази част от текущия контрол има относителен дял от 10%.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Заключителният контрол предвижда провеждане на писмен изпит (ПИ) в сесията за втори семестър. По изключение, след съгласуване с декана на ФОЗ и преподавателя, заключителният контрол може да се проведе и в края на семестъра, но след приключване на всички предвидени занятия по дисциплината. Изпитът се провеждат по график, обявен от Учебен отдел при спазване реда и процедурите според Правилника на МУ – Плевен. Той се състои от затворен тест с 30 въпроса, като всеки въпрос има по един верен отговор. За всеки правилно отговорен въпрос се начислява по 1 точка. За грешен отговор или при неотговорен въпрос не се начисляват точки. Времето за решаване на теста е 50 минути.

Скала за оценяване:

- **Отличен (6)** – за добро познаване на същността на финансовия мениджмънт в здравеопазването, задълбочено овладени ключови и допълнителни знания и умения, относно моделите на финансиране на здравеопазването, методите за управление на паричните потоци на здравните организации, осмислено и правилно раз-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 7 стр.

биране на материята, умения за решаване на сложни задачи, вземане на инвестиционни решения в здравеопазването, избор на източници на финансиране, анализ и оценка на финансовото състояние на организацията и др. Нивото на правилните отговори и решения на поставените въпроси, казуси и задачи е над 90% (от 28 до 30 верни отговора) от максималния сбор точки.

- **Много добър (5)** – за много добре овладени ключови и допълнителни знания, осмислено и правилно разбиране на материята, умения за прилагане на наученото при сложни казуси и задачи. Правилните отговори и решения на поставените въпроси, казуси и задачи е над 75% до 90% от максималния сбор точки (от 23 до 27 верни отговора).
- **Добър (4)** – за овладени ключови и допълнителни знания за решаване на казуси и задачи, но без да може да ги приложи напълно при решаване на поставените казуси и задачи. Правилните отговори и решения на поставените въпроси, казуси и задачи е над 60% до 75% от максималния сбор точки. (от 19 до 23 верни отговора).
- **Среден (3)** – за усвоени ключови знания и умения, без възможност за решаване на казуси и задачи с по-висока степен на сложност. Правилните отговори и решения на поставените въпроси, казуси и задачи е над 50% до 60% от максималния сбор точки. (от 16 до 19 верни отговора).
- **Слаб (2)** – не отговаря на нито едно от изискванията по-горе. Нивото на правилните отговори и решения на поставените въпроси, казуси и задачи е 50% и под 50% от максималния сбор точки (15 и по-малко верни отговора).

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

- текущ контрол – тестове – 20% от крайната оценка; изготвяне на анализ – 10% от крайната оценка;
- заключителен контрол: писмено изпитване – тест – 70% от крайната оценка.

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3“, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: 4

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие на лекции и упражнения;
- самостоятелна подготовка, решаване на тестове и изготвяне на анализи;
- полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Възникване, предмет и метод на управлението като наука.
2. Школи в теорията на управлението.
3. Организация, управление, мениджър. Съвременни подходи в управлението на организациите.
4. Мениджър и лидер – характеристика, сходства и различия.
5. Вътрешна и външна среда на организацията. Комуникационни процеси.
6. Управленски решения. Функции на управлението.
7. Здравен мениджмънт – теория и основни концепции.
8. Здравна политика и стратегии.
9. Структура на мениджърския процес в здравеопазването. Подсистеми и управлението им

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 7 стр.

10. Управление на ресурсите в здравеопазването. Структури на управление. Организиране, взаимодействие и пълномощия
11. Управление на качеството в здравеопазването. Стандартизация
12. Управление на риска и кризите. Особенности в здравеопазването
13. Успех и неуспех. Подходи за излизане от критична ситуация
14. Управление на здравеопазването в пазарна среда. Предприемачество
15. Управление на проекти. Възможности за повишаване на ефективността в здравеопазването посредством финансиране от Европейски фондове.
16. Взаимовръзки между здравеопазване – национално стопанство – Европейски съюз. Оценка и самооценка на капацитет.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА.

1. Бенчева, Н. Основи на стопанското управление. Акад. изд., Пловдив, 2008 г.
2. Борисов, В. Здравен мениджмънт. ел. издание, 2017 г.
3. Веков Т., Управление и икономика на здравеопазването и здравните реформи, изд. Български Кардиологичен Институт, София, 2010 г., 390 стр.
4. Веков Т., Стратегия и управление на маркетинга, изд. Български Кардиологичен Институт, София 2011 г., 320 стр.
5. Веков Т., Здравната реформа в България: 1999-2009. Резултати, мнения и препоръки, изд. Сиела, София, 2009 г., 208 стр.
6. Костадинова, Т., М. Георгиева, А. Докова. Управление на проекти : Учебник за студенти от магистърската програма по здравен мениджмънт. Изд.: Медицински университет – Варна, 2015.
7. Кузманова М., М. Александрова, Мениджмънт. Теория и практика, Изд. „Везни-4”, 2013.
8. Bresnen, M. et al. Managing Modern Healthcare: Knowledge, Networks and Practice. Routledge / Taylor & Francis Group, 2017. 217 p.
9. Drucker, P. The Drucker lectures. McGraw-Hill eBooks, 2010.
10. Kotler, Ph. Et al. The Quintessence of Strategic Management. Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2010.
11. Petersen, Chr., The Practical Guide to Project Management. 2017, www.bookboon.com.
12. Porter's five forces. <http://www.free-management-ebooks.com/title-list.htm>
13. Robbins St., D. De Cenzo, M. Coulter, Fundamentals of Management: Essential Concept and Applications , 9th Edition, Pearson, 2014.
14. Swayne, L. E., W. J. Duncan, P. M. Ginter, Strategic Management of Health Care Organizations., 6-th edition, Wiley publ., 2010.
15. www.ncphp.government.bg/index.php?lang=bg
16. www.nsi.bg

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. д-р Пенка Стефанова, дм

Учебната програмата е разгледана на катедрен съвет на катедра „Общественоздравни науки“ с Протокол №... от ....2019 г., приета е от Програмен съвет на Факултет Обществено здраве с протокол от ..... год. и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве“ с Протокол ...../№/.....от .....год.